

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.03.2004, sp. zn. 29 Odo 318/2002, ECLI:CZ:NS:2004:29.ODO.318.2002.1

Číslo: 44/2005

Právní věta: K zániku práva na oddělené uspokojení ze zástavy (§ 28 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů) získaného věřitelem v posledních dvou měsících před podáním návrhu na prohlášení konkursu anebo po podání tohoto návrhu, dochází ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1 písm. f) tohoto zákona i tehdy, je-li prohlášen konkurs na majetek zástavního dlužníka (vlastníka zástavy), který není osobním dlužníkem; to neplatí, jestliže zástava nebyla sepsána do konkursní podstaty takového zástavního dlužníka nebo jestliže z ní byla vyloučena.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 11.03.2004

Spisová značka: 29 Odo 318/2002

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 14 odst. 1 písm. f) předpisu č. 328/1991Sb.

§ 27 odst. 5 písm. f) předpisu č. 328/1991Sb.

§ 28 odst. 1 písm. f) předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v P r a z e u s n e s e n í m z e d n e 1 5 . 1 1 . 2 0 0 1 p o t v r d i l k o d v o l á n í v ě ř i t e l k y C . b a n k y , a . s . v l i k v i d a c i (d á l e t ě ž j e n „ b a n k a “) , u s n e s e n í z e d n e 1 5 . 1 . 2 0 0 1 , j í m ŝ M ě s t s k ý s o u d v P r a z e z r u š i l k o n k u r s n a m a j e t e k ú p a d k y n ě Z . , a . s . , z d ů v o d u , ŝ e m a j e t e k p o d s t a t y n e p o s t a č u j e k ú h r a d ě n á k l a d ů k o n k u r s u . O d v o l a c í s o u d - o d k a z u j e n a u s t a n o v e n í § 4 4 o d s t . 1 z á k o n a o k o n k u r s u a v y r o v n á n í , v e z n ě n í p o z d ě j š í c h p ř e d p i s ů , (d á l e t ě ž j e n „ Z K V “) - p ř i s v ě d č i l z á v ě r u s o u d u p r v n í h o s t u p n ě a v y s v ě t l i l , ŝ e d o m a j e t k u ú p a d k y n ě n e l z e p o s t u p e m d l e § 2 7 o d s t . 5 Z K V z a p s a t n e m o v i t o s t i v e v l a s t n i c t v í ú p a d c e I n g . A . K . , n e b o ŝ z á s t a v n í s m l o u v a u z a v ř e n á d n e 1 2 . 1 2 . 1 9 9 4 m e z i v ě ř i t e l k o u C . b a n k o u , a . s . v l i k v i d a c i , j a k o z á s t a v n í v ě ř i t e l k o u , a ú p a d c e m I n g . A . K . j a k o z á s t a v n í m d l u ŝ n í k e m k z a j i š t ě n í ú v ě r u ú p a d k y n ě Z . , a . s . , c o b y o s o b n í d l u ŝ n i c e (d á l e t ě ž j e n „ z á s t a v n í s m l o u v a “) z a n i k l a v e s m y s l u § 1 4 o d s t . 1 p í s m . f) Z K V . J i ŝ d n e 1 2 . 1 . 1 9 9 5 b y l t o t i ŝ p o d á n n á v r h n a p r o h l á š e n í k o n k u r s u n a m a j e t e k z á s t a v n í h o d l u ŝ n í k a I n g . A . K .

Proti usnesení odvolacího soudu podala banka včas dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. namítajíc, že toto usnesení spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy, že je dán dovolací důvod dle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Konkrétně

odvolacímu soudu vytýká, že nepokládal za nutné výslovně hodnotit správnost názoru správce konkursní podstaty o zániku jejího zástavního práva, s tím, že to, zda toto právo existuje nebo již zaniklo, je zásadní pro posouzení jejího práva na oddělené uspokojení. Posouzení otázky zániku zástavního práva dle § 14 odst. 1 písm. f) ZKV je pak posouzením, které se vztahuje k incidenčnímu sporu vedenému proti správci konkursní podstaty úpadce Ing. A. K. V konkursním řízení vedeném na majetek úpadkyně Z., a. s., však posledně zmíněné ustanovení nelze uplatnit, jelikož návrh na prohlášení konkursu na majetek této úpadkyně byl podán mnohem později. Dále poukázala na to, že v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 12. 2001, ve věci jejího incidenčního sporu (o určení práva na oddělené uspokojení pohledávky banky přihlášené do konkursu vedeného na majetek úpadce Ing. A. K.) proti správci konkursní podstaty úpadce Ing. A. K. bylo řečeno, že je zřejmé z provedených důkazů, že tyto nemovitosti byly vyjmuty se souhlasem soudu a věřitelského výboru ze soupisu konkursní podstaty, takže se zástavní věřitelé nemohou domáhat uspokojení své pohledávky z titulu zástavního práva v konkursním řízení vedeném na majetek úpadce (jelikož nemovitosti do soupisu konkursní podstaty nepatří). V průběhu konkursního řízení nebudou nemovitosti zpeněžovány a nebude získán žádný výtěžek, ze kterého by se mohli žalobci uspokojit. Odtud dovolatelka dovodila, že zástavní právo k nemovitostem nezaniklo, takže může uplatnit právo na oddělené uspokojení ze zpeněžení nemovitostí osob, jejichž věci, práva nebo pohledávky zajišťují pohledávky vůči úpadci dle § 27 odst. 5 ZKV. Dovolatelka proto požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolání shledává Nejvyšší soud přípustným ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (ve spojení s ustanovením § 238a odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), a to pro posouzení v něm předkládané právní otázky. Dovolání je i důvodné.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudu druhého stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Vady řízení, k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a nepodávají se ani z obsahu spisu; Nejvyšší soud se tudíž zabýval existencí dovolatelkou uplatněného dovolacího důvodu.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Jak je patrné ze skutkových závěrů odvolacího soudu, jež dovoláním zpochybněny nejsou, zástavní smlouva byla uzavřena 12. 12. 1994, dne 12. 1. 1995 byl podán návrh na prohlášení konkursu na majetek zástavního dlužníka Ing. A. K. a dne 24. 2. 1997 byl na majetek jmenovaného prohlášen konkurs. Z obsahu spisu je dále patrné, že návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužnice Z., a. s., byl podán 2. 2. 2000 a konkurs na její majetek byl prohlášen usnesením soudu prvního stupně ze dne 17. 8. 2000.

Podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. f) ZKV ve znění účinném k 24. 2. 1997, k 17. 8. 2000 i ve znění stávajícím, zanikají práva na oddělené uspokojení (§ 28 ZKV), která se týkají majetku patřícího do podstaty a věřitelé je získali v posledních dvou měsících před podáním návrhu na prohlášení konkursu anebo po podání tohoto návrhu; byly-li však věci, práva nebo pohledávky v této době také zpeněženy, patří do podstaty získaný výtěžek.

Ustanovení § 27 odst. 5 ZKV ve znění účinném ke dni rozhodnutí soudů obou stupňů pak určovalo, že osoby, jejichž věci, práva nebo pohledávky zajišťují pohledávky (§ 28) vůči úpadci, správce vyzve, aby do 30 dnů vyplatily ve prospěch konkursní podstaty zajištěné pohledávky nebo aby ve stejné lhůtě

složily cenu věci, práva nebo pohledávky, jimiž je pohledávka zajištěna. Nevyplatí-li uvedené osoby zajištěnou pohledávku nebo nesloží-li cenu věci, práva nebo pohledávky, zapíše správce věc, právo nebo pohledávku do soupisu podstaty (§ 18). Věci, které zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, lze zpeněžit ve veřejné dražbě. Ustanovení tohoto odstavce neplatí, jde-li o ručitele včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení (např. směnečné rukojemství, záruky poskytnuté věřitelem na zajištění celního dluhu).

Obecně platí, že je-li prohlášen konkurs na majetek zástavního dlužníka, který je (jako v tomto případě) vlastníkem zastaveného majetku, a je-li tento majetek - z titulu vlastnického práva - sepsán do konkursní podstaty zástavního dlužníka, je zástavní právo váznoucí na tomto majetku - v intencích § 14 odst. 1 písm. f) ZKV - oním právem na oddělené uspokojení, jež výslovně zmiňuje § 28 odst. 1 ZKV, a které se majetku patřícího do této podstaty týká. Je-li splněna i časová podmínka (aby šlo o právo na oddělené uspokojení získané v posledních dvou měsících před podáním návrhu na prohlášení konkursu anebo po podání tohoto návrhu), pak zástavní právo (zde zřízené zástavní smlouvou) vskutku zaniká. Na tom ničeho nemění ani skutečnost, že na základě postupu podle § 27 odst. 5 ZKV v rozhodném znění (k 17. 8. 2000) dojde (může dojít) k tomu, že zastavený majetek bude zpeněžen a výtěžek zpeněžení rozdělen ve prospěch zajištěných věřitelů osobního dlužníka (srov. k tomu též rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 27/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Potud jsou proto závěry odvolacího soudu správné.

Právní posouzení věci odvolacím soudem je však neúplné, a ve svém výsledku tudíž i nesprávné, v tom, že se nezabýval tím, že k tomu, aby bylo možné uvažovat o účincích předjímaných ustanovením § 14 odst. 1 písm. f) ZKV, musí být majetek, který pohledávku za osobním dlužníkem zajišťuje, do konkursní podstaty jeho vlastníka - zástavního dlužníka také sepsán. Nedojde-li k soupisu uvedeného majetku nebo bude-li takto sepsaný majetek z konkursní podstaty zástavního dlužníka vyloučen na základě vylučovací žaloby dle § 19 ZKV, případně vyloučí-li jej následně z konkursní podstaty správce konkursní podstaty, pak nelze ani uzavřít, že ve smyslu § 14 odst. 1 písm. f) ZKV je zkoumané zástavní právo, právem na oddělené uspokojení, nabytým v určené době, které prohlášením konkursu zaniká proto, že „se týká majetku patřícího do podstaty.“

V tomto směru si však soud prvního stupně ani odvolací soud žádné skutkové podklady pro rozhodnutí nevytvořily a nezabývaly se z tohoto pohledu věci ani v rovině právní (přitom dovolatelka tvrdí, že zastavený majetek v konkursní podstatě Ing. A. K. sepsán není /že z ní byl vyloučen/). Není-li jisto v této otázce, nelze ani spolehlivě uzavřít, že byly splněny předpoklady pro zrušení konkursu dle § 44 odst. 1 písm. d) ZKV (tj. proto, že majetek podstaty nepostačuje k úhradě nákladů konkursu), jelikož není jasno o možnost postupu dle § 27 odst. 5 ZKV.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) napadené usnesení zrušil (§ 243b odst. 2 o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).